



Kuukiri

Nr. 8 (117) September 2003
Tellijatel hind 3 krooni

JAAN TÕNISSONI SÜNNITALUS TOIMUS 24. VABADUSRISTI PÄEV

Vabadussõjas ülesnäidatud erilise vahvuse eest lahinguväljal või otsustava tegevuse eest tagalas võttis Eesti Ajutine Valitsus 16. aprillil 1919 vastu seaduse, milles öeldakse: "Eesti Vabaduse Rist on asutatud Eesti Vabariigi väljakuulutamise esimesel aastapäeval, 24. veebruaril 1919 autasutähena andmiseks neile, kes on üles näidanud Eesti iseseisva vabariigi loomise töös silmapaistvaid ja kasulikke teenuseid kui sõjalises nii ka kodanlikes tegevuses."

Aumärgi väärtustamise eesmärgil otsustati seda välja anda piiratud arvul väga erakordsete teenete eest. Üldse määrati see autasu 3134 inimesele – kokku 3220, neist 2077 Eesti kodanikule ja 1057 välismaalasele.*

16. augustil olid Viiratsi valla Mursi tallu, Jaan Tõnissoni sünnikohta kogunenud asjasse puutuvad ja huvilised. Tähistati vabadusristi päeva.

Kutsutud oli ka Vabadussõja kangelased, kuid viimasel hetkel sangarid loobusid kõrge ea ja tervise tõttu. Üritust austasid oma kohalolekuga vabadusvõitlejate lesed, Eesti Vabariigi peaminister Juhan Parts ja Riigikogu põhiseaduskomisjoni esimees Ürmas

Reinsalu. Eesti Vabariigi hümn lauldi Eesti Kaitseväge Orkestri saatel.

Tähtpäeva avas Viiratsi vallavanem Väino Luik, kes võttis oma sõnumi kokku mõttega: "Kui rahval on koha-peal hea elada, läheb ka riigil hästi."

Peaminister Juhan Parts austas Vabadussõjas võidelnute leski ja lubas, et nende kaasade poolt kättevõidetud vabadus kestab eestlase jaoks igavesti. Ta sõnas: "Vabadussõja võitlejad võitsid meid vabaks. Meie riik ja rahvas on igavene tänuvõlglane nende meeste ees."

Eesti iseseisvus ja selle kindlustamine pole kaotanud karjavõrdki oma tähtsusest. Keegi ei tule meid kaitsma, kui me ise seda ei taha."

Oma sõnavõtus rõhutas peaminister, et kõrvuti iseseisva kaitsevõime taastamisega on väga oluline sõprus teiste riikidega.

Sõnavõttudele järgnes Tänaõhtu rahvamaja kollektiivide esinemine. Kavasse lükkis kõrgetasemelist meeleolukat puhkpillimuusikat kaitseväge orkester.

Päeva mälestuseks jäi Jaan Tõnissoni koduõue istutatud tamm. Selle kasvatas aasta manalamees olnud tartlane Alfred



● Vabadusristi päeval Mursi külas heiskasid riigilipu (vasakult) Viiratsi vallavanem Väino Luik, Eesti Vabariigi peaminister Juhan Parts ja Riigikogu põhiseaduskomisjoni esimees Ürmas Reinsalu. MARET LINA fotod



● Tänaõhtu rahvamaja naistantsurühm kutsus pildile peaministri.

Korts, kes sõja ajal oli aidanud Põltsamaal tegutsenud Viljandi metsavendi Juhan Kirikut ja Uno Särevit. Tamme istutasid Admiral Pitka Relvavendade Ühenduse liikmed Leonhard Pumper, Rein Reinomägi, Artur Kittus, peaminister Juhan Parts ja kogu ürituse eestvedaja Enn Voika.

Kaitseväes teeninud Merle Jäger luges ette luuletuse, mis oli valminud paarikilomeetrise jalgsirännakul Jaan Tõnissoni sünnitalu. Sõjaväemundris Merca küsis: "Mis riik see on, kelle pojad on võidelnud isamaa eest / vend venna vastu võõras sõjas ja võõrastes mundrites? / Mis riik see on, kus selle eest võib pälvida põlgust, ei au. / Ühel pojalt on obelisk lilledes, teisel mutta trambitud haud."

Tartumaa Sõjahaudade Seltsi esimees, Mustametsa (Tartumaa Pala vald) Muinsuskaitse Seltsi esimees Enn Voika oli vabadusristi päeva peakorraldaja üheteistkümnendat korda. Ta ütles, et vabadusristi järgud on lipuvärvilised. Jaan Tõnisson oli sinise risti omanik. Eelmisel aastal tähistati sündmust Johan (Järg 4. lk.)

VOLIKOGUS

Eelarve muudatused

Eelarve muutmise põhjuseks olid Viiratsi Lasteaia suurenenud remondikulud.

Lasteaia remondiks oli varem eraldatud 220 000 krooni, kuid tööde lõpetamiseks oli vaja 329 000. Majanduskomisjonis otsustati puudu olev summa eraldada. Volikogu kiitis selle heaks ja vähendas eelarve osa reservfondist.

Viiratsis hakkab sooja andma gaas

Sellest sügisest hakkab andma Viiratsi alevikule sooja AS "Fortum Termest". Esindaja Aare Jalajas informeeris volikogu senistest tegemistest ja lubas, et 1. novembriks häälestatakse uus, gaasiküttega töötav katlamaja. Tööle hakkab see 15. novembrist.

Aleviku elanike kartusele, kas seniks külm ära ei võta, lubas soojaspetsialist, et uue katlamaja tööle hakkamiseni saavad inimesed sooja senisest allikast.

Kehtestati ehitismäärus

Ehitismäärus peab tagama vallako-danike huve arvestavad tingimused keskkonna kujundamiseks, säästvaks arenguks, maakasutuseks ja sotsiaal-majandusliku territoriaalse planeerimise sidumiseks.

Ehitismäärusega reguleeritakse Viiratsi valla kui avalikõigusliku isiku ja teiste isikute vahelisi suhteid planeeringute koostamisel, ehituslikul projekterimisel, ehitamisel ja ehitiste kasutamisel Viiratsi valla territooriumil.

Vallavara võõrandamine

Võõrandati Vana-Võidu külas asuv katlamaja kinnistu ja selle teeninduspiirkonda jäävad soojatrasid AS "Viljandi Soojusele".

Peremehetu vara

Tunnistati peremehetuks Vanavälja külas Väike-Kuusiku majavalduuses olevad ehitised. Vallavalitsus on seisukohal, et võõrandada nimetatud hooned.

Rahvahääletuse komisjonid

Moodustati 14. septembril toimunud rahvahääletuse komisjonid. Meie antud hääli lugesid esimeses komisjonis Viiratsi alevikus esimees Maie Revjakina ja liikmed Piret Viira, Ahto Jakobson, Mare Kilk, Aime-Mari Paap, Ene Parve, Rein

Raiesmaa, Piret Viidebaum, Raja Sapas ning asendusliikmed Riina Orulaid ja Lembit Lahesalu.

Kalmetu Põhikoolis asunud teises jaoskonnas lugesid Tänassilma piirkonna hääli esimees Allar Jakobson ja liikmed Ulve Kannimäe, Ester Otsla, Ly Raudjalg, Marika Riitmuru, Mait Siirus, Elle Sülla ning asendusliikmed Helle Kaasik ja Margus Mikkor.

Arengukava lõpuspurdil

Informatsiooni andsid praktikandid Ivika Sootla ja Kristiina Karu: 15. juuliks esitasid töögruppide juhid probleemid ja ettepanekud, mille läbitöötamiseks moodustati töögrupid. Nende ja valla-rahva osavõtul toimusid 4. ja 5. septembril rahvakoosolekud Viiratsis ja Tänassilmas.

Avaldused

Maavanem palus volikogult seisukohta 40,7 hektari Nõmmjärve kinnistu omandamise kohta. Omanik Riido Raja tahab võõrandada maad OÜ "Hõbelakile". Vastus formuleeritakse järgmisel volikogu istungil. Vahepeal arutatakse asja maakomisjonis.

Järelepärimise kasutatavate maade osas tegi OÜ "Leik" esimees Jüri Kessa.

Vastuavalduks volikogult tuleb septembriku istungil, mil maakomisjon on esitanud oma seisukoha.

Juhiti tähelepanu Valma küla välisvalgustusele. Leiti, et poste on liiga palju. Sellise hulga elektri eest maksamine oleks raha raiskamine.

Juhiti tähelepanu Juhan Juhkamsoo majanduslike huvide deklaratsioonile. Küsiti, kas on eksinud Juhkamsoo või "Kuukiri". Öeldakse, et null pole number. Paraku tekitab mitme kõrvuti asetseva nulli esinemine suurt segadust, kui mõni neist ära kaob. Täpselt nii oli juhtunud ka "Kuukirjas". Juhan Juhkamsoo esitas küll õiged andmed, mida trükikurat oma äranägemisel segi paiskas.

Tänu tähelepanelikule lehelugejale Jaan Lepikule sai viga avastatud.

Järgmine istung

Vastatakse maavanema pöördumisele. Valmib arengukava. Taas on plaanis eelarve muudatused. Vastatakse maavanema ja OÜ "Leik" juhatuse esimehe järelepärimisele.

Maret Lina

Kahvatu osalusdemokraatia

Kohaliku elu korraldamisel on kahtlemata selle aasta üheks tähtsamaks ettevõtmiseks valla arengukava koostamine.

Peab ütlema tunnustussõnu praeguse volikogu koosseisule arengukava arutelu organiseerimisel tehtud töö eest. Sellesse on kaasatud nii koalitsioon kui ka opositsioon.

Arengukava eesmärk on tagada pikemaajaliselt valla kui terviku areng, sõltumata poliitilistest tõmbetuultest ja nn. sõpruskondadest. Arengukava on nagu kohalik põhiseadus, mis seab raamid nii praegustele võimul olijatele ja nende oponentidele kui ka järgnevatele volikogu koosseisudele. Seega on arengukava stabiliseeriv ja pingeid maandav dokument.

Arengukava on oma loomult kompromiss. Juba seetõttu on kõik huvitatud, et selle koostamisest ja arutelust võtaks aktiivselt osa võimalikult suur osa valla elanikest. Kahjuks peab tõdema, et valla elanikke ei huvita nende tulevik. Arengukavale eelnenuid rahvaküsitlusest tulenes, et teatakse vähe vallavalitsuse ja volikogu tegevusest.

4. ja 5. septembril toimus arengukava lahtine arutelu Tänassilma rahvamajas ja Viiratsi asulas. Tänassilmas olid kohal peamiselt volikogu töös kaasatud inimesed (need, kes niigi on informeeritud) ja mõned aktiivsed kodanikud. Viiratsi asulas toimunud arutelule olid tulnud Viiratsi alevivanem ja ainult neli kodanikku, ülejäänud inimesed olid arengukava koostamisega seotud isikud.

Ühest küljest on arengukava vajalik juba seadusest lähtudes. Seadusi tehakse aga ikkagi inimeste huvides. Valla arengukava on ülimalt oluline dokument, mis paneb paika valla edasise arengu suuna ja piirjooned. Milliseid koole ähvardab sulgemine, millist rahvamaja remonditakse, kas valla ajaleht jõuab postkasti tasuta ja milline tulevik on valla hoolekandekeskusel ja perearstikeskusel, kui palju nähakse ette eelarves summasid teede remondiks? Need olid ainult mõned näited, mis on sügavalt seotud valla elanike igapäevaeluga.

Valla elanik ei tohiks oma kodu oleviku ja tuleviku kujundamisel piirduda ainult ühe kolme aasta taga valimas käimisega.

Kaupo Kase,
volikogu liige

• Uusi töötajaid •

Viiratsi rahvamaja juhataja on Ivar Pai

Olen sündinud 31. detsembril 1977. aastal Võru linnas. Keskkooli lõpetasin Võru 1. Keskkoolis, lisaks lõpetasin ka sealse lastemuusikakooli klaveri erialal.

1996. aastal asusin õppima Viljandi

Kultuurikolledži levimusika erialale, mille lõpetasin 2000. aastal. Oman-dasin kaks kutsetunnistust: levimusik-ansamblijuht ja muusikaõpetaja. Pärast kooli lõppu jäin elama Viljandisse ning asusin tööle erasektoris, kus töötasin müügiesindajana ja kaup-luse juhatajana.

Alates 1. septembrist olen ametis Viiratsi rahvamaja juhatajana.

Olen abielus, peres kasvab aastane poeg.

Ivar Pai



Sõnumeid

65,88 protsenti

14. septembri rahvahääletuse nimikirjadesse oli kantud 2824 viiratslast, hääletamas käis 1698 (60,13%). Oma poolthääle andis 1114 (65,88%) ja "ei" vastas 577 ehk 34,12%. Kehtetu id seadeid oli 7.

Maret Lina

Algatasi detailplaneering

Viiratsi Vallavolikogu otsusega 27. märtsist nr. 9 on algatatud detailplaneering Viiratsi alevikus elamurajooni laiendamiseks. Moodustatakse ehituskruunid ja määratakse ehitusõigus.

Perspektiivis koostatakse detailplaneering ka Vana-Võidu külas Kõrgepõllu ja Ristiku kinnistule elamu rajamiseks.

Krista Pääsik, maakorraldaja

"Tõruke" täienes "Tõrukesega"

25. augustil oli Uusna lasteaia rõõmupäev. Alustati vastremonditud ruumides, kus AS "Viive" töomehed olid värvinud seinad ja paigaldanud uued aknad.

Mõni päev hiljem oli mudilastel taas põhjust rõõmu tunda. Uue ilme sai mänguväljak. Selle eest kandis hoolt Tusti külavanem Kalle Riitmuru koos abilistega.

Liivakast sai ilusa värvitud ümbrise ja lähedale paigutati madalad pingid.

Elevust tekitas kohale veetud suur puust veoauto, mille nimeks "Tõruke" nagu lasteaialgi. Sellel turnijaid jätkus küllaga.

Kaarel Kumer



• Uusna lasteaia väikesed teevad koos suure sõbra Kalle Riitmuruga "Tõrukesega" proovisõitu.

ENE AUSTRINI foto



• Uusna küla poisid said oma käega katsuda õhupallimaterjali ja reisikorvi.

Hiigelõhupallid maandusid Uusnas

Hiigelõhupallid pole just igapäevane nähtus Eestimaa taevas. Seda imelisem on neid näha maandumas oma silma all.

Augustikuus Eestis peetud õhupallide võidusõidud tõid silmailu ka viljandlastele.

Üks lend lõpetati Uusna küla taga asuval põllul. Oli tõeliselt muinasjutuline tunne, kui kümnekond kirevärvilist hiigelpalli väljalastava õhupahina saatel maandusid. Uudistajaid ja ekipaažiliikmeid oli palju ootamas ja uudistamas. Oma käega sai katsuda õhukesest materjalist palli materjali.

Maret Lina



• Nii nad lendasid Viljandist Tartu poole. MARET LINA fotod

Tänassilma rahvamajas

Tänassilma rahvamajas tegutsevad järgmised ringid: naisrahvatantsuring (juhendab Maire Sarapuu); "Lepatriinud" – 3–13-aastased lapsed (Merike Moks ja Ene Hunt); "Rõõmsameelset" ja segaansambel (Merike Moks); täiskasvanute näitering (Pille Sihver); laste näitering ja laste loovtantsuring, täiskasvanute "Rõõm isetegemisest" ja beebide mängutuba (juhendab Kersti Habakukk). Noorte 4H klubi juhendab Pille Sihver.

Info telefonidel 043 27 100 ja 051 74 883.

Pille Sihver,

Tänassilma rahvamaja juhataja

Viiratsi rahvamajas

Viiratsi rahvamaja ootab uusi liikmeid oma maja ringidesse.

Laste kunstiring "Koidutäht" (alates 5. eluaastast) E, K 17–18 (juhendaja Maire Paju).

Mudilaste mängutuba (1,5–3-aastased) N 17.30–18.15 (Mari Karilaid, Maire Paju, Mare Kilk).

Kandleringi (I–III klass) esimene kogunemine on 22. septembril kell 18 (Aime Reier).

Naiste võimlemine T, N 18.30–19.30

(Anne Freimuth).

Aeroobika naistele T, N 19.30–20.30

(Kristi Pajuste).

Info tel. 94 307.

Mare Kilk

Viiratsis tuleb sügislaad

Pühapäeval, 28. septembril kella 12–15 toimub Viiratsi lasteaia õues sügislaad. Päeva juhib sõnameister Margo Mitt.

Toodang oma valla ettevõtjailt. Eraettevõtjad pakuvad kalasaadusi, piima- ja lihatooteid jm. Üksikkauplejad tulevad hoidiste, küpsetiste, aiasaaduste ja istikutega ning käsitöötajad toolide, laudade, luudade, vitspunutiste, linikute, sallide, kinnaste, sokkide ja muude kudumitega.

Avatud on ka sektor ost-müük-vahtetus.

Lastelaat.

NB! Kõigile kauplejatele osavõtt tasuta!

Osavõtjaid registreeritakse rahvamaja telefonil 94 307. Palun sellega kii- rustada.

Mare Kilk

VIIRATSI VALLA EELARVEST MAKSTAVAD TOETUSED

Vallaelanikele sotsiaaltoetuste maksimise korda reguleerib Viiratsi valla toetuste taotlemise, maksimise ning määramise kord, mis on kinnitatud Viiratsi Vallavolikogus 28. detsembril 2000 määrusega nr. 16. Nimetatud korraga saab tutvuda Viiratsi vallamajas, valla raamatukogudes ja Viiratsi valla koduleheküljel aadressil www.viiratsi.ee.

Toetust on õigus taotleda kõigil alalistel elanikel, kes on kantud valla elanike registrisse. Sotsiaaltoetuste määramisel võetakse arvesse perekonna kõigi liikmete sissetulekuid ja need tuleb lisada avaldusele. Kui pere sissetulekuid ei ole lisatud, siis ei ole ka võimalik seda avaldust läbi vaadata.

Kooli ja lasteaiatoiduraha toetust makstakse juhul, kui sissetulek perekonna ühe liikme kohta on 1000 krooni või vähem. Toetuse suuruseks on ühe lapse korral 5, kahe ja enama koolis käiva lapse puhul 7 krooni toidupäeva kohta.

Käesolevast aastast tasub vald õpilaste eest täies ulatuses huvi- ja spordikoolide õppekulud. Juhul, kui õpilane katkestab mingil põhjusel huvialaringis käimise, tuleks valda sellest teavitada, et ei oleks ilmaasjata maksmissi.

Alates sellest õppeaastast tasub vald põhikoolis ja gümnaasiumis õppivate õpilaste töövihikute eest.

Aasta lõpus on paljulapselistel peredel (neli ja enam alaealist last peres) võimalik saada toetust juhul, kui pere kooliealistel lastel ei ole probleeme koolikohustuse ning kooli kodukorra täitmiseega.

Eeskujulikke õpilasi premeeritakse järgmiselt: põhikooli 1.–6. klassi õpilasel peavad kõik hinded tunnistusel olema "viied", 7.–9. klassi õpilasel vähemalt 4,9; gümnaasiumi õpilase keskmine hinne olgu vähemalt 4,8 ja tunnistusel hinded vähemalt "neljad-viied". Samadel tingimustel on võimalik toe-

tust taotleda ka kutseõppeasutustes õpivatel noortel.

Vallas elavad üliõpilased saavad taotleda toetust järgnevalt. Aastahindega 4,0–4,49 makstakse toetust 1000 ja 4,5–5,0 on toetussumma 1500 krooni.

Ülikooli lõpetamisel makstakse üliõpilasele eeltoodud hinnetest lähtuvalt toetust topeltsummas.

Toetuse saamiseks on vaja esitada avaldus koos õppeasutuse õiendiga, kus on eraldi välja toodud üliõpilase keskmine hinne.

Lapse sünnitoetus määratakse Viiratsi valda registreeritud isiku sünnitunnistuse alusel.

Matusetoetuse, mis on praegu 1000 krooni, määrab vallasekretär Viiratsi valda registreeritud isiku surmatunnistuse alusel.

Ühistranporditoetust on õigus saada neil riiklikku pensiooni saavatel isikutel, kelle sissetulek on kuus alla 1500 krooni. Toetuse suurus on 300 krooni ja selle saamiseks tuleb esitada avaldus, millele on lisatud bussipiletid.

Erakorraliste väljaminekute puhul vaatab laekunud avaldused läbi sotsiaalkomisjon. Toetust on määratud prillide ja abivahendite muretsemiseks, laste laagrituusikute ostmiseks, ajutisest majandusraskusest ülesaamiseks jne. Toetuse saamiseks esitatakse kirjalikult põhjendatud avaldus, millest nähtub, milleks toetust vajatakse ja milles on ära näidatud ka perekonna majanduslik olukord.

Tuletan veel kord meelde, et iga-suguse toetuse taotlemisel kontrollitakse, kas taotletav on Viiratsi valla elanik ja kantud elanike registrisse.

Kõik eespool nimetatud toetused makstakse Viiratsi valla eelarvest ja on väga tähtis, et vallas elavate kodanike eest laekuksid maksud Viiratsi valda.

Ülle Lepik,
sotsiaalspetsialist

ÕNNITLEME EAKAID SÜNNIPÄEVALAPSI!

Septembris

16. Jekaterina Kama	84
17. Laine Täks	73
18. Hilja Samariütel	82
20. Eha Ivanova	73
21. Anna Tikk	84
23. Agnessa Tikko	78
23. Anna Küpar	72
24. Klaara Moorits	77
24. Ida-Pauline Talu	77
28. Veera Mumm	85
28. Lev Duh	80
28. Heldur Koolmeister	76
29. Salme Riso	76
30. Laine Sõra	70

Oktoobris

1. Vassili Marja	81
1. Mihhail Trašanov	78
1. Helju Tõlp	70
2. Adele Anderson	83
2. Linda Purga	78
3. Ants Abel	71
4. Milvi Keek	73
5. Gustav Jakobson	81
6. Maimu Vill	74
6. Maimu Makko	70
7. Hans Kalam	90
7. Ivan Pedajas	82
7. Salme Parve	74
10. Leida-Karoline Kärner	80
10. Endla Trašanova	80
10. Leida Koppel	77
10. Endel Siiber	65
11. Kaljo Oja	76
13. Salme Krasikova	76
14. Karl Makko	72
15. Natalia Tammai	85
15. Aino Pilliroog	77
15. Aleksandra Grigorjeva	72
15. Ilmar Ermann	65

Sündisid

Anneli ja Eduard Sangernebo perre Vana-Võidus sündis 9. augustil tütar Celestina.

Marion ja Urmo Silde perre Vardja külas sündis 26. augustil tütar Laura.

Sõnumeid

Suvepuhkuselt tagasi

1. septembril kogunesid Viiratsi Puetega Ühenduse liikmed oma ruumidesse, et taas alustada pidevat ühistegevust.

Läinud suvi oli teguderohke. Puhati mere ääres, külastati väikeloomade loomaaeda ja "Ugala" vabaõhulavastust "Kauka jumal".

Septembris võtame ühiselt vastu sügise, kohtume Riigikogu saadiku-

tega ja plaanitsemise külastada Palamuse sügislaata.

Kaarel Kumer,
VPÜ aseesimees

Rebaste külas mängiti võrkpalli

6. septembril toimus Rebaste külas Viiratsi valla võrkpalliturniir. Rändkarika viis endaga kaasa Uusna võistkond, kes suutis võita kõik kohtumised. Võistkond mängis koosseisus Alar Karu, Elar Kurviits, Kert Kärner, Rivo Urbel ja Lauri Vaigla.

Võistkonnad reastusid järgmiselt: 1. Uusna, 2. Rebaste, 3. Valma, 4. Viiratsi, 5. Vana-Võidu, 6. Tusti, 7. vallavalitsus.

Veiko Jüris

Jaan Tõnissoni sünnitalus...

(1. lk. järg)

Pitka kodutalu hoovil. Pitka oli valge risti kavaler. Ülemöödunud aastal peeti päeva musta risti omaniku Julius Kuperjanovi auks kohas, kus asutati temanimeline pataljon. Edaspidi tahetakse vabadusristi päeva korraldada suuremates lahingupaikades. Kui mõte teostub, siis tuleval aastal kohtutakse Põltsamaa lähedal Aidus.

Riigikogu põhiseaduskomisjoni esimees Urmas Reinsalu toetas oma sõnavõtu üritust igati. Ta näeks vabadusristi päeva riigipühade koosseisus. See oleks päev, et tähistada vabadust ja neid, kes selle eest võitlesid.

Maret Lina

* Harry Erm, "Kuukiri" nr. 11 2002. a.

EETILISI VÄÄRTUSI TULEB KASVATADA ÕPETADES

Lapsi ei kasvatata enam eesmärgikindlalt: ole hea, tark, viisakas, armas, korralik, töökas, aus ja aateline oma Eestile. Milles on asi?

Tänases koolielus on hüljatud Eestis tõsist rakendust leidnud edukas tööviis "Õpetades kasvatada". Sellise töö kaudu jagati koolis kõigis õpetundides, aga ka klassivälistes üritustes õpetust seotult eetilise (kõlbelis-moraalse) kasvatuses. See tööviis oli kasutusel juba 1920. aastal Lääne-Euroopa koolides. Eestis leidis see rakendust 1920.–1930. aastail kooliuuendusliikumises, mida juhtisid kuulus pedagoog Johannes Käis (1885–1950) ja rühm tema mõttekaaslast, nagu Rudolf Reimann jpt. Seda tööviisi katsetati ja õpetati Võru Õpetajate Seminaris. Seal valmistati ette sadu õpetajaid, kes kooli lõpetamise järel asusid ellu viima ka eetilise kasvatuses eesmärke üle Eesti. Tööviis meeldis kõigile ja leidis poolehoidu ka noorte seas ning lastevanemate keskel. Meeldis kooli püüdlus kasvatada häid, ausaid, töökaid ja aatelisi riigikodanikke. Selle tunnustajaiks on tollased inimesed ning koolides kasutusel olnud õpperaamatud ja töövihikud.

1960. aastate keskel asusid meie teisi mõtlejad ja uuenduspüüdlid pedagoogid ning TRÜ õppejõud, nagu H. Liimets, E. Koemets, I. Unt, A. Elango jt., uurima kodanliku Eesti kooliuuendusliikumist (selle loo kirjutanu on ka üks neist; kursused kestsid kolm aastat), esmalt uurima Joh. Käisi pedagoogilist pärandit. Selle suure töö tulemusena asuti taas elustama ka eetilist kasvatusetööd meie koolielus. Seda kõike asuti tegema julgelt ning kindlalt, hoolimata stagnaaja suunilustest, mis taotlesid vaid kommunistlike ajanõuete elluviimist. Kõik andis läbi mõelda ja siduda eestluse identiteedi alles jäämisega just eesti vaimu sisendamise kaudu õpilastesse.

Mitmel pool Eestis viidi läbi seminare, konverentse ja suvekursusi õpetajaile. Esitati praktilise tähtsusega pedagoogilisi uurimusi laste õpetamise seostamisest kasvatusesega.

Õpetajad täiendasid end rohkete töövõtete ja kogu koolikollektiivi ühisel jõul pääses hästi mõjule noorte õpetamine seotult eetikaga. Nüüd on vaja võtta siit eeskujut.

1991. aastal, mil saime taas iseseisvaks, heideti koos nõukogude taagaga nagu pesuveega välja ka laps, unustades ära head pedagoogilise töö kogemused noortes headuse ja muude eetika printsiipide kujundamiseks.

Rahvas oli õnnejoobumuses ja nii unustati ära eetika – kõik pidi noortes justkui iseenesest kujunema. Koolid jätsid kõrvaliseks laste sihipärase kasvatamise koos õpetamisega, mis oli kujunenud meie koolielus viljakaks tööviisiks. Laste kasvatamine lükati mõlemalt kodudele.

Tulemused 12 aasta kohta on nüüd kõikjal näha. Ei ole meil iialgi olnud nii

palju hukkaläänud lapsi ja noori kui just nüüd, oma taasiseseisvumise ajal. Pole olnud ka varem nii palju hulkuvaid ja kuritegevusele kaldunud lapsi ja noori.

Seni ehk jätkavad eetilist osa meie koolide õppetöös üksikud vanemad õpetajad, kel on välja kujunenud häid kogemusi ja südamed rinnus valutavad noorsoo pärast.

Eesti keele ja kirjanduse tundides pandi 1960. aastail sügav alus eetikale. Käsiteldavad kirjanduspalad ja -teosed olid hästi läbi mõeldud ka eetilise kasvatuses seisukohalt. Eetika koos esteetikaga aitas kujundada noorte kõlblust. Kes teeb seda nüüd? Vähesed, mõni üksik kindlasti.

Koolielus olid rõhutatud sellised eetika printsiibid, nagu HEADUS (võimalus kurjuse kahjulikkust alati kõrvaltada), KOHUS (kohusetunde kasvatamine, elunõuded, enesekasvatus), SÜDAMETUNNISTUS (hõlmab eetika olemust meie elus), AU (au, väärikuse, lugupidamise jne. osa inimese elus), ÖNN (tahtelised püüdlused, eesmärgid, aatelisuse tähtsus, armastus, identiteet). Eetika põhiprintsiipidel on ülimalt tihe side Piibli kümne käsu ja kirikueluga, mida peavad tundma (soovitatav isegi omaks võtta!) kõik inimesed, kes soovivad elada kultuuriselt ja eetiliselt. Aga seda ühiskond taotlebki.

Loomulikult ei suuda eetikat õpetada tulemuslikult üks õpetaja, vaid kõik koos ja loomulikult koostöös kodude ja ühiskondlike organisatsioonidega. Eetiline kasvatus algab kodust ja lasteaiast ning kandub sihikindlusega meie koolitundidesse koolide lõpetamiseni, jätkudes elus.

Tänased õpetajad väidavad, et õppeprogrammid ei võimalda, aeg kulub ainetestidele, ülekoollistele kontrolltöödele, eksameile – ei jõua! Kerge polnud ka varem, ometi me jõudsime ja sellest oli kasu kõigile. Noored ei paistnud silma üksnes teadmiste, vaid ka väga hea käitumise ja meeldiva olekuga. Igas tunnis saab õpetaja alati kujundada noortes eetilisi väärtusi. Või ma eksin?!

Muidugi teeb oma töö ära klassijuhataja, ent tema töö oma klassijuhatajatunnis muutub ikkagi tõrelemiseks ja puuduste-pattude selgitamiseks, korralduste andmiseks. Sedagi on vaja, kuid hoopis mõjusam on, kui kõik õpetajad noori õpetades neid sihipäraselt kasvatavad.

Eetiline kasvatus tunnis ei saa olla mingi poliitiline moment, mida vene ajal nõuti õpetajailt, kuid mida "teostatati" siis, kui keegi õppetundi külastas. Tänapäeva õpetaja on tubli ja tema professionaalsust tõstab loomulikult oskus ka õpetades kasvatada. Võimalusi teha on külluses, kasvõi meie maailma rahvaste elutarkusi kasutades. Lõpetangi nendega, sest kõigis vanasõnades peitub eetika. Mõelgem neile!

Need leiab sama lehe 8. leheküljelt.

Kalep Jõulu

OLI ILUS SUVINE SÕIT

18. juunil toimus Viiratsi valla pensionäride ekskursioon Põlva- ja Setumaale. Sõitsime välja varahommikul ja kuni Tartuni teenindas meid teadja ja ilmekas giid Laine Viikmaa. "Aura" keskuse juurest võtsime peale võrulasest teejuhi Rutt Tähe.

Suundusime Rāpinasse, kus peatusime. Tutvusime linna, aiandustehnikumi hoone, pargi ja paisjärvega. Imetlesime talupojaskulptuuri, mis oli pühendatud 1784. aastal toimunud Puusõjale. Selgituseks niipalju, et talurahvas võitles karistatuna tulnud tsarisoldatite vastu teivaste ja aialattidega.

Edasi läks sõit Võõpsu, kus vanasti tehti ehtsaid savipotte. Külastasime Beresje ja Lüübnitsa vene vanausuliste küla, kus toredusega üllatas kirik. Piknikku pidasime Pihkva järve kaldal kõrge vaatetorni kõrval. Vaatasime järvel kihutavat piirivalvekaatrit.

Edasi võtsime suuna Värskas poole. Tuli ületada piiritsoon ja läbida kilomeetri ulatuses Venemaal. Kauni Lämmijärve ääres asub Värskas sanatoorium. Ravimuda võetakse kohalikust järvest. Kõrgelt ravikorpuse katusplatoolt avaneb imeline vaade ümbrusele ja järvele.

Aktsiaseltsis "Värskas Vesi" tutvusime mineraalvee tootmise ja villimisega. Vett saadakse 490 meetri sügavuselt.

Veel külastasime Värskas Seto Talurahvamuuseumi. Seda tutvustas setu rahvariites kohalik varahoidja Tiiu Must. Oli, mida vaadata! *Kate hobese talo* moodustasid maja, rehi, saun, kuur, ait, sepikoda ja kaev – kõik ristpalkehitud.

Kambris oli vanaaegne sisustus, mis on vanakestele eriti südame lähedane ja kodune.

Tagasiteel käisime ära Ilumetsa meteoriidikraatritel. Sinna viis läbi männituka tee, mis algas suure puukaare alt, millel siit "Põrgu-värv". Tõepoolest oli teeäär täis puidust voolitud kujusid: suured mustaks värvitud kuradid igas poosis.

Tagasisõidutee viis meid Põlva linna. Imetlesime järve, mille keskel asub kaunis saar. Linn ise oli väga puhas, muru niidetud, tänavad puhtad, majad kenasti värvitud.

Õhtul kella kaheksa paiku jõudsime Tartu. Nägime taasavatud Kreutzwaldi skulptuuri ja uut Kallevipoja võimsat kivikujut.

Oli väga õpetlik, nauditav ja igati õnnestunud reis. Oleme tänulikud Viiratsi Vallavalitsusele ja teistele toetajatele. Loodame, et taoline suvine suurüritus järgneb ka edaspidi, sest Eestimaal on palju kaunist vaadata.

August Leetma

Mida Geenivaramult küsitakse

On tekkinud mitmeid küsimusi, millele Geenivaramu alati heameelega vastab. Sagedamini päritakse järgmist.

Kuidas saada geenidoonoriks?

Tuleks pöörduda oma perearsti poole, sest just tema kogub Geenivaramusse andmeid. Perearst tutvustab projekti ja trükiseid.

Tahaksin hakata geenidoonoriks, aga minu perearst ei osale Geenivaramu projektis. Mida teha?

Kui teie perearst ei ole veel Geenivaramu andmekoguja, tuleks veidi oodata – ehk liitub teie perearst projektiga edaspidi. Kindlasti tasub oma huvi talle aeg-ajalt meelde tuletada.

Vajadusel töötab Geenivaramu edaspidi välja korra, mis võimaldab geenidoonoriks hakata ka neil, kelle perearst ei kavatse projektiga liituda.

Kas on tösi, et lisaks perearstidele koguvad Geenivaramusse andmeid ka teised arstid?

On küll tösi. Geenivaramu alustas aprillis esimeste erialaarstide kaasamist projekti andmekogujatena. Näiteks saavad endokrinoloogide juures hakata geenidoonoriks teist tüüpi suhkurtõbe põdevad inimesed.

Uute erialaarstide kaasamisest teatab Geenivaramu meedia vahendusel.

Kas vanus ja haigused takistavad Geenivaramu projektis osalemist?

Geenidoonoriks võivad saada kõik inimesed alates 18. eluaastast. Vanuse ülempiiri ei ole. Geenivaramu projektis võivad osaleda ka saja-aastased inimesed.

Geenidoonoriks võib hakata sõltumata sellest, mis haigusi keegi põeb või on põdenud. Täiesti väär on arvamus, et eakad ja tõbised inimesed ei saa Geenivaramu projektis osaleda.

Olen kuulnud, et geenidoonorilt küsitakse ka tema esivanemate kohta. Ma tean neist üsna vähe. Kas ma ei saagi geenidoonoriks hakata?

Saate küll. Küsimustiku tutvustusse on koondatud just need küsimused, millele vastamisel te võite vajada veidi pikemat mõtlemisaega ja andmete täpsustamist. Kui te ei leia kõigile küsimustele vastuseid, siis on võimalik vastata "ei tea". Mida rohkem konkreetseid vastuseid suudate anda, seda täpsemaid tulemusi annab hiljem andmete analüüs.

Kui teil on Geenivaramu projektiga seonduvad küsimusi, siis saate vastused helistades infotelefonile 07 440 200 või e-posti aadressil geenivaramu@geenivaramu.ee.

Aire Koik,
Sihtasutuse Eesti Geenivaramu teabejuht

Vabade maade erastamisel on vaja tähele panna seaduse sätteid

Maareformiseaduse alusel vaba metsamaa erastamisel on seaduses tehtud muudatused, võrreldes eelnevate reaktiivioonidega, mida oleks vaja tähele panna.

* Vaba metsamaad võib erastada äriregistrisse kantud füüsilisest isikust ettevõtja, kes tegeleb maa asukohajärgse kohaliku omavalitsuse haldusterritooriumil põllumajandusliku tootmise või metsamajandusega (välistatud on juriidiline isik).

* Üks isik võib erastada kuni 20 ha vaba metsamaad. Maakorralduse nõuetest tulenevalt võib erastatava maa pindala olla kuni 10 ha suurem.

* Kui ühte maatükki taotleb mitu isikut ja nad omavahel kohaliku omavalitsuse määratud tähtjaks kokku ei lepi, eelistab kohaliku omavalitsuse volikogu naaberkiinnistu omanikku, seejärel põllumajandusliku tootmisega tegelejat ja seejärel isikut, kelle omandis on taotlejatest kõige vähem metsamaad (seadus on sätestanud täpselt eelistuste järjekorra).

* Vallavolikogu kinnitab metsamaa erastajate nimekirja hiljemalt 2004. aasta 1. aprillil. Isik arvatakse vaba metsamaa erastamise õigust omavaks vallavolikogu nimekirja kinnitamisest alates. Vallavolikogu kinnitatavasse nimekirja ei kanta isikuid:

kes on viimase kümne aasta jooksul võõrandanud enda omandis olnud metsamaad, välja arvatud abikaasale, alanejatele sugulastele ja vanematele, või kui toimus metsamaa müük-ost metsamaa terviklikkuse ja otstarbeka kasutamise tagamiseks;

kes on enda omandis olevat metsamaad puudulikult uuendanud või ei

ole seda hooldanud metsaseaduse tähenduses;

kelle omandis on rohkem kui 100 ha metsamaad.

* Metsamaa erastanud isik ei või seda metsamaad võõrandada enne väljaostuhinna täielikku tasumist, kuid mitte enne viie aasta möödumist ostu-müügilepingu sõlmimisest, välja arvatud abikaasale, alanejatele sugulastele ja vanematele, samuti ei tohi ta sellele metsamaale seada kasutusvaldust kümne aasta jooksul müügilepingu sõlmimisest arvates. Vastavad märked kantakse kinnistusraamatusse ja need on kohustuslikud ka omandiõiguse üleminekul.

* Maa erastamisel on ostjal õigus müügihinna tasumisel kasutada järelmaksu:

kuni 5 aastat, kui maa müügihind on 25 000 kuni 300 000 krooni;

kuni 10 aastat, kui maa müügihind on 300 001 kuni 5 000 000 krooni;

kuni 15 aastat, kui maa müügihind on üle 5 000 000 krooni.

Vaba metsamaa erastamisel ei saa järelmaksu enam 50 aasta peale.

Vähemalt 10 protsenti ostuhinnast tasutakse enne müügilepingu sõlmimist.

Järelmaksu korral maksab ostja aastas tasumisele kuuluvalt summalt intressi 10 protsenti aastas.

* Nn. lapsesoodustused (pärast 1996. a. 7. juunit sündinud lapse ja vähemalt nelja alla 18-aastase lapse kasvatamise eest) maa väljaostusumma vähendamine 25 000 krooni ulatuses kehtib ka vaba metsamaa erastamisel.

Krista Pääsik,
maakorraldaja



Kalendritähtpäevade koolitus

17. septembril kell 18.30 ja 18. septembril kell 14 ja 15 toimus Viiratsi rahvamajas taas laste ja noorte kalendritähtpäevade koolitus.

Alates 2002. aasta novembrist kuni 2003. aasta maini võttis samasugusest koolitusest osa 79 õpilast 234 korral. Neist Viiratsi Algkoolist osales 54 ning 25 õpilast Maagümnaasiumist, Paalalinna ja Jakobsoni gümnaasiumist, Valuoja ja Holstre põhikoolist ning waldorfkoolist. (Järg 8. lk.)

Omavalitsejate spordipäev oli Hallistes



● Avadefileele Halliste kiriku eest suunduti rongkäiguna tähestiku järjekorras, kõige ees Abja vald ja viiratsilased lõpu pool.

28. augustil peeti Hallistes omavalitsuste liidu spordimängud. Möödunud aastal võisteldi Abjas.

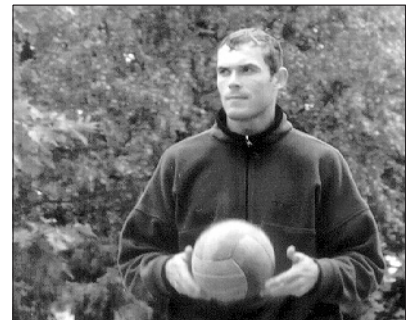


● Rivistuti, lauldi hümeni ja kuulati tervituskõnesid.

MARET LINA fotod



● Juhtide mitmevõistluste haaravaim ala oli kahtlemata kelgusõit (soome kelk oli ratastatud). Turvaliselt kiivristatud Viiratsi vallavanemat Väino Luike kelgutasku esmalt volikogu esimees Leemet Lõo, tagasiteel vahetati kohad.



● Enim vastupanu osutati võrkpallis. Ülemisel pildil on arvutispetsialist Veiko Jüris. Alumisel on abivallavanem Sulev Kannimäe, arhivaar Margit Salme ja maakorraldaja Krista Pääsik.



● Korvpalli vabavisetes oli viiratsilastest täpseim Margit Salme.



KALENDRITÄHTPÄEVADE KOOLITUS

(6. lk. järg)

Kokku toimus üheksa erinevat koolitust. Novembris viidi läbi mardi- ja kadri- ning detsembris jõulukool. Jaanuaris käivitus näarikool, veebruaris kalendritähtpäevade tähistamise õppus ning kevadel vastlakool. Järgnesid märtsi-, jüri- ja lehekuu tähtpäevade kool.

Kõige tublim klass osavõtu poolest oli Viiratsi Algkooli kuues klass, ühe punktiga jäi maha sama kooli viies klass.

Individuaalselt olid parimad Kadri Keidong ja Henri Kilk Viiratsi Algkoolist, kes osalesid kõigil nimetatud üritustel. Neile järgnesid Ariko Org kaheksa ja Kaisa Kass ning Kristiine Melotškova seitsme korraga.

Laulurahvas ootab hooaega

Viiratsi hooldekodu vanurid ootavad põnevusega uut "õppeaastat". Nimelt on meilgi algamas oma laulukoori laulutunnid.

Repertuaaris on hulganisti eesti rahva igihaljaid laule ja omaloomingut Hilda Vaheri ja August Leetma seatud sõnadel.

Meid on kaua aega juhendanud Aime Reier, kes laulab kaasa, mängib akordionil või saadab kandlel. Siinjuures tahame väga tänada Aimet, kes leiab aega Viiratsi lasteaia ja Viljandi Kultuuri-kolledži töö kõrvalt ka meid, vanu meeles pidada ja innustada. Laul teeb rinna rõõmsaks, lahkeks, lõbusaks.

August Leetma

Sügis on saabunud

Viisil: "Kesk öitsvaid lilli..."

Taas saabund sügis ja suvi möödunud, kuldakoldseid lehti sa kõikjal näed.
.: On hing nii nukker, kui ülalt taevast sa kuuled kurgede lahkumise viit. .:.

Nii kiirelt möödunud me kaunis noorus, on mälestus vaid sellest jäänd.
Nüüd meenub mõtteis me maine elu – see korraaks veel kord su hinge soojendab.

Me elus näinud nii tööd kui vaeva ja rõõmupisaraid silmis ka.
Nüüd saabund meile me elusügis, ta võtkem vastu, sest elutee käib nii.

MÄLESTAME

Oti Teearu
29. 01. 1937 – 21. 08. 2003
Uusna

Grigori Muhatov
20. 08. 1914 – 9. 09. 2003
Viiratsi

Ülo Mägi
12. 03. 1937 – 12. 09. 2003
Verilaske küla

4. juunil toimus parimate õpilaste tänamine Viiratsi Algkoolis. Kadri ja Henri said auhinnaks diskovarustuse ja raamatu. Meeles peeti ka neid 18 last, kes olid kohal käinud rohkem kui pooled korrad. Teadmiseks veel see, et koolitusel osalenu ei lunastanud koolituse nädalal toimunud disko piletit.

Selle hooaja esimene disko on seljaga, see toimus 19. septembril Viiratsi rahvamajas.

Maire Paju tekst ja foto

● **Kuuendale leheküljele jäänud fotol on folkloorirühm "Õunake" mardipulmas Kihno-Matsi talus, kus pere-naiseks Elli Israel (mitte Ilse, nagu ekslikult lipsas augustikuu "Kuukirja").**

*Nüüd hea on mõelda, kui armund olid
ja tunded sügavad rinna sees.
Ei iial kustu ses maises ilmas
suur armutunne, mis igaveseks jääb.*

*Me elus näinud nii head kui halba,
on kena kevad meid rõõmustand.
On suvelõõsas hing saanud sooja
ja külmad talvedki me meeli jahutand.*

*Oh, Looja, anna meil hingesooja
ja tervist, jõudu sel sügiskuu.
Siis rahulikult ma vastu tõttan
mu saatusele, mis ette määratud.*

August Leetma

● Tädi Kuuli retsepte ●

Kodupirukad (Valmast)

Taignaks 1 klaas piima, 25 g pärm, 2 tl. suhkrut, ½ tl. soola, 2–3 spl. toiduõli, 400–500 g jahu.

Täidiseks 500 g hakkliha (või kohupiima, seeni, kapsast, porgandeid, moosi – valida).

Õhulised kringlid (Tänassilmast)

Ained 2 muna, 2 spl. suhkrut, 300 g piima, 2 tl. kardemoni, 30 g pärm, 1 tl. soola, 100 g võid, 0,9 l jahu, 1 munarebu, puisteks suhkrut.

Munad kloppida lahti, lisada leige piim, kardemon, pärm, sool; sõtkuda juurde jahu ja viimasena pehme või. Lasta veidi kerkida.

Taigen rullida õhemaks ja lõigata ribadeks, venitada 20 cm pikkuseks; kaks sellist riba pannakse kõrvu ja keerata keerud peale, seejärel tehakse kringliks (rõngaks), lastakse kerkida; määratakse munarebuga, puistatakse peale suhkrut. Küpsetatakse 225 °C juures 8–10 minutit.

TÕNU HAUGAS – 50!

Õnnitleb osaihistu Tribus

Parveotsa

11-aastane Jaan-Juhan Oidermaa Uusnast Parveotsa talust kirjutab perepärimusest, mida vanaema ajalugu teades on ümber jutustanud.

Minu esivanemate siiajäamist arvatakse Põhjasõja lõpust. Viljandi kindlus oli suurim tuntud paik Viljandi kandi. Pärast rootslaste väe lüüasaamist venelaste poolt oli piirkond tühi. Enamus inimesi oli küüditatud või tapetud. Siinse piirkonna võitis endale Vene tsaar Peeter I. Piirkonna väejuht oli krahv Šeremetjev. Tsaar kinkis maa krahvile. Krahv saatis tsaarile kirja: "Maa on ilus ja viljakas, aga inimesi pole." Tsaar vastas: "Tooge siis sealt, kus on!" Krahv saatis Saaremaale kaks laeva otsimaks mehi, kes võiksid siin töötada. Need toodigi Viljandi lähedastesse küladesse.

Venemaa ja Viljandi vahel ei olnud korralikke teid. Üheks takistuseks oli lai Ärma jõgi. Sinna rajati parvepunkt, kuhu pandi tööle noormees nimega Jaan. Talle anti Tartu poolsele küljele tükk maad tingimusel, et veab inimesi üle jõe. Ta võis seal loomi kasvatada või peret luua. Jaani talunumbriks pandi 11. Seda talu pidasid mu esivanemad, kuni tuli käsk hakata talusid müüma. Pärast seda rajati sinna sild, kuid rahvasuus jäi talu nimeks ikka Parveotsa. Jaan abiellus kohaliku neiega, kelle perekonnanimi oli Maasepp. Siis jäidki minu esivanemad siia tallu.

Elutarkusi

- ♦ Põld on peremees, inimene küllaline. (Hiina)
- ♦ Hilja on puuri sulgeda, kui linnud on juba välja lennanud. (Austria)
- ♦ Ookeani kukkunud kullatükk võinuks sama hästi kivi olla. (Indiaani)
- ♦ Pea ei tunne oma lage, kilpkonn oma kilpi. (Hiina)
- ♦ Hulkuv kanapoeg satub keeva vette. (Adõgee)
- ♦ Muusika saatust on kuulaja kõrvaades. (Maia)
- ♦ Inimesi tapavad inimesed, mitte relvad. (Ameerika)
- ♦ Kui väikest auku ei paranda, küsib suur auk süüa. (Hiina)
- ♦ Kevad, mis avab öienupud, ütleb inimeselegi: "Nüüd armasta sinagi!" (Ungari)
- ♦ Surm ja vanasõna ütlevad lühidalt. (Austria)
- ♦ Õnnelik on see, kes ei seo oma elu teiste segaste eludega. (Tšehhi)

Kaleph Jõulu

27. septembril kell 7 on väljasõit üleriigilisele väljanäitusele Palamusel. Sõidu hind 75 krooni. Info ja registreerimine telefonil 94 643. Lilian.

Ostame metsamaterjali, kasvavat metsa ja metsaga kinnistuid. Pakkuda võib ka kaitsealuseid ning hüpoteegiga kinnistuid. Asjaajamine kiire ja korrektne, ei ole vahendajaid.

Täpsem info tel. 052 67 907.